

Colson Whitehead

1969 yılında New York'ta doğdu. Harvard Üniversitesi'nden mezun olduktan sonra yeniden New York'a yerleşti ve *Village Voice* gazetesinde yazmaya başladı. 1999 yılında çıkan *Intuitionist* (Asansör adıyla Doğan Kitap tarafından yayımlanmıştır) adlı romanını, büyük beğeni toplayan *John Henry Days*, *Sag Harbor*, *Apex Hides The Hurt* ve *Noble Hustle* gibi kitapları izledi. Guggenheim ve MacArthur Deha Bursu'na layık görülmüş; Dos Passos Ödülü, Whiting Yazar Ödülü, Young Lions Ödülü ile onurlandırılmıştır.

Whitehead, aralarında Columbia, Vassar ve Princeton'ın da yer aldığı üniversitelerde yaratıcı yazarlık dersleri vermiştir. Algan Sezgintüredi'nin çevirisiyle yayımladığımız sıra dışı romanı *Bölge Bir*'de, insanları birer 'leş' haline getiren bir salgının ardından çöken Amerikan toplumunu ele alır. Büyük ses getiren ve edebiyat eleştirmenlerinden tam not alan romanı *Yeraltı Demiryolu*, yazara kurmaca dalında Pulitzer'i, Arthur C. Clarke Ödülü'nü ve Ulusal Kitap Ödülü'nü kazandırdığı gibi Andrew Carnegie Madalyası'nı da getirmiş ve tüm dünyada muazzam bir ilgi uyandırmıştır. *Yeraltı Demiryolu*, bir kadının, onu yok etmeye kararlı dünyada verdiği ölüm kalım mücadelesini ta bugüne yansıyan adaletsizliklerin, insanlık suçlarının ışığında ele alır. Bu sarsıcı ve sorgulayıcı roman, *NY Times*'dan Amazon'a, Goodreads'e, NPR'a, *The Wall Street Journal*'a uzanan bir yelpazede yer alan tüm mecralar tarafından Yılın En İyi Kitapları arasında anılmıştır. Colson Whitehead'in bu metni, Amerika'nın temellerinde yatan insanlık suçlarını ele alma biçimi ve günümüz dünyasında halen çözülmemiş ayrımcılık, üstünlükçülük ve ırkçılık gibi meselelere bütünsel yaklaşımıyla da göz doldurmuştur.

Yeraltı Demiryolu'nun ardından gelen *Nickel Çocukları*, ilhamını gerçek bir olaydan, çocuk suçluların gönderildiği bir Florida ıslah kurumundan alır. Whitehead, Dickens'i anıştıran bu anlatıda Amerikan sivil haklar mücadelesinin altmışlı yıllardaki arka planını da resmetmiştir. Elwood adlı bir gencin ona sırt çeviren dünyada ayakta kalma macerasını ele alan roman, Colson Whitehead'i 2019 yazında *Time* dergisinin kapağına taşımakla kalmamış, yılın en çok öne çıkan kitapları arasında anılmıştır.

New York Times, *Harper's*, *New Yorker* gibi basın organlarında halen yazmakta olan Whitehead, çağdaş Amerikan edebiyatının özgün ve benzersiz seslerinden biridir ve New York'ta yaşamaktadır.

Begüm Kovulmaz

İÜ İngiliz Dili Edebiyatı mezunu. 2000 yılından beri editörlük ve çevirmenlik yapıyor.

Yayımlanmış çevirilerinden bazıları: *Yeraltı Demiryolu*, Colson Whitehead (Siren 2017) *Buradayım*, Jonathan Safran Foer (Siren, 2017) *Makul Bir Saatte Yeniden Uyansam*, Joshua Ferris (Siren, 2015) *Bilinç Tene Kuşanınca*, Susan Sontag (Agora, 2015) *Müzikofili*, Oliver Sacks (YKY, 2014) *İncelenen Hayatlar*, Stephen Grosz (YKY, 2014) *Yeniden Doğan*, Susan Sontag (Agora, 2013) *Doğu, Batı*, Salman Rushdie (Can, 2011) *Büyük Balık*, Daniel Wallace (YKY, 2011) *Floransa Büyüücüsü*, Salman Rushdie (Can, 2009) *Öfke*, Salman Rushdie (Can, 2008) *Soytarı Şalimar*, Salman Rushdie (Can, 2007) *Büyüülü Oyuncakçı Dükkanı*, Angela Carter (Everest, 2002) *Beklenmedik Anlar*, Dermot Healy (İş Bankası Kültür, 2002.)

Nickel Boys

© Colson Whitehead, 2019

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Siren Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar haricinde, yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette ve hiçbir ortamda paylaşamaz.

Siren Yayınları - Roman

Sertifika No: 16232

ISBN: 978-605-5903-80-0

İkinci Baskı: Kasım 2019

Yayın Yönetmeni: Sanem Sırer

Yayın Koordinatörü: Erol Aydın

Çeviren: Begüm Kovulmaz

Kapak Tasarım: Oliver Munday

Kapak Fotoğrafı: Reflection, Harlem, New York, 1964 (ayrıntı) © Neil Libbert / Bridgeman Images

Kapak Uygulama: Nazlım Dumlu

İç Tasarım: ademşenel.com

Baskı: Yaylacık Matbaası

Fatih Sanayi Sitesi, No: 12/197-203

Topkapı, İstanbul. Tel: 212 567 80 03

Sertifika No:44865

Asmalı Mescit Mah. Ensiz Sokak No. 9/312

Beyoğlu-İSTANBUL

t (212) 243 45 65 f (212) 251 05 32

www.sirenyayinlari.com

info@sirenyayinlari.com

sireninsesi.blogspot.com

Nickel Çocukları

COLSON WHITEHEAD

Çeviren: Begüm Kovulmaz

Richard Nash için

Giriş

Çocukların ölüsü bile başa belaydı.

Gizli mezarlık Nickel yerleşkesinin kuzeyinde, eski ambarla okul çöplüğünün arasındaki yabancı otların bürüdüğü arazideydi. Zamanında, vergi mükelleflerini çocukların masraflarının yükünden kurtarmak için Florida eyaletinin okulda mandıra işletip çevre sakinlerine süt sattığı dönemde burada hayvan otlatılırdı. Okulun yerine bir ofis kompleksi inşa etmek isteyen şirket, bu boş alana açık hava kafeteryasını konduğunu tasarlamıştı, açıklığa dört su ögesi ve zaman zaman yapılan etkinlikler için beton bir platform inşa edilecekti. Bulunan cesetler, inşaata başlamak için çevre araştırmasının sonucunu bekleyen şirket için pahalıya patlayan bir pürüz oluşturdu, okuldaki suistimal iddialarıyla ilgili soruşturmayı kısa süre önce kapatan eyalet savcısı için de öyle. Yeni bir soruşturma açılması, ölümlerin kimlikleriyle ölüm nedenlerinin belirlenmesi gerekiyordu ve geç bile kalındığı konusunda herkes hemfikir olsa da bu uğursuz yerin ne zaman yıkılıp yok olacağı, ne zaman tarihten silinip gideceği belli değildi.

Çocukların hepsi bilirdi bu meşum noktayı. İlk çocuğun bir patates çuvalının içine tıklıp buraya gömülmesinin üzerinden onlarca yıl geçmiş olsa da mezarlığı gün ışığına çıkarmak, South Florida Üniversitesi'nden bir öğrenciye düştü. Jody, mezarlığı nasıl keşfettiği sorulduğunda, "Zemin bir tuhaftı," diyecekti. Toprak çökük, yabancı otlar seyrek, çalılar güdüktü. Jody ve arkeoloji bölümünden arkadaşları aylardır okulun resmi mezarlığında kazı yapıyorlardı. Eyalet yetkilileri, mezarlıktaki kalıntılar uygun bir yere taşınmadan önce okul arazisini elden

çıkaramıyordu, arkeoloji öğrencilerinin de mezun olmak için saha çalışması yapması gerekiyordu. Alanı kazıklar ve tellerle bölümlere ayırmış, küreklerle, iş makineleriyle kazmışlardı. Toprağı elekten geçirdiklerinde kemikler, kemer tokaları ve gazoz şişelerinden oluşan esrarengiz bir sergiyle karşılaştılar.

Nickel Çocukları resmi mezarlıktan Tahtalıköy diye bahsederlerdi, okula gönderilip de bu tür eğlencelerden yoksun kalmadan önceki yaşamlarında, cumartesi matinelerinde izledikleri kovboy filmlerinde böyle denirdi. Kuşaklar sonra, hayatlarında hiç kovboy filmi izlememiş South Florida Üniversitesi öğrencileri de aynı adı kullandı. Tahtalıköy kuzey yerleşkesindeki yüksekçe bayırın hemen arkasındaydı. Mezar yerlerini işaretleyen beton X'ler aydınlık akşamüstlerinde ışıltılı parlıyordu. Haçların üçte ikisine isimler kazınmıştı, diğerleri boştu. Çıkarılan cesetlerin kimliğini saptamak uzun ve zorlu bir işti ama genç arkeologlar arasındaki rekabet gelişme kaydedilmesini sağladı. Özensiz tutulmuş olsa da okul kayıtları, WILLIE 1954'ün kim olduğunu belirlemelerine yardımcı oldu. Yanmış ceset kalıntıları, 1921'deki yatakhane yangınında ölenlerle eşleştirildi. Üniversite öğrencileri buraya gömülenlerin halen hayatta olan yakınlarını bulmaya çalıştı ve alınan DNA örnekleri, ölüleri, onlarsız yoluna devam eden yaşayanların dünyasıyla yeniden bir araya getirdi. Kırk üç cesetten yedisinin kimliği saptanamadı.

Öğrenciler beyaz beton haçları kazı alanının kenarına üst üste yığıdılar. Bir sabah işbaşı yaptıklarında birinin gelip hepsini paramparça etmiş olduğunu gördüler.

Tahtalıköy bağrındaki çocukları birer birer çıkardı. Jody hendeklerin birinden alınan toprağı hortumla yıkayıp ilk kalıntılarını bulduğunu sanınca çok heyecanlandı fakat Profesör Carmine elindeki minik kemiğin bir rakuna veya bir başka küçük hayvana ait olduğunu söyledi. Gizli mezarlık bunun telefisiydi. Telefonu daha iyi çeksin diye bahçede dolaştığı sırada

bulmuştu bu yeri. Tahtalıköy kazısında karşılaştıkları aykırılıklar yüzünden profesör de Jody'nin önsezisini destekledi; çatlamış ve parçalanmış kafatasları, saçmalarla delik deşik olmuş göğüs kafesleri vardı ellerinde. Resmi mezarlıktaki kalıntılar bile böyle kuşkuluyken işaretlenmemiş mezar yerinde yatanların başlarına neler gelmişti kim bilir? Ceset arama köpekleri ve radar görüntüleme teknikleri iki gün sonra kuşkuları doğruladı. Bu sefer beyaz haçlar veya isimler yoktu. Yalnızca birinin onları bulmasını bekleyen kemikler vardı, o kadar.

“Bir de buraya okul diyorlarmış,” diye söylendi Profesör Carmine. Yarım hektarlık bir alanda, toprak, içinde pek çok şey gizleyebilirdi.

Çocuklardan ya da onların yakınlarından biri haberi basına sızdırdı. Arkeoloji öğrencilerinden bazıları, onlarca görüşmenin ardından burada büyümüş çocuklarla kişisel ilişkiler kurmuşlardı artık. Buranın çocukları, eski mahallelerdeki huysuz ihtiyaçları, sınırlı tipleri hatırlatıyordu üniversite öğrencilerine; tanıdıkça bazen yumuşayan ama içlerindeki sertliği asla yitirmeyen adamlar. Arkeoloji öğrencileri, buradan çıkmış çocuklara ve kemiklerini kazıp çıkardıkları çocukların yakınlarına ikinci mezarlıktan bahsetti, yerel Tallahassee kanallarından biri konuyu araştırması için bir muhabir gönderdi. Daha önce pek çok çocuk gizli mezarlıktan söz etmişti ama Nickel’le ilgili her konuda olduğu üzere, başka biri çıkıp aynı şeyi söyleyene dek onlara kimse inanmamıştı.

Hikâye ulusal basında yer bulunca insanlar bu ıslah kurumuna ilk defa alıcı gözüyle baktılar. Nickel’in üç yıldır kapalı olması bahçenin bakımsızlığını ve her zamanki yeniyetme vandalizminin izlerini açıklıyordu ama en masum manzara -bir toplantı salonu veya Amerikan futbol sahası- bile fotoğraf hileleri olmaksızın ürkütücü görünüyordu. Kamera görüntüleri izleyenleri huzursuz etmişti. Kıyıda köşede gölgeler geziniyor, leke veya izler kurumuş kanı andırıyordu. Kameranın kaydet-

tiği görüntülerin karanlık doğası, içeriden görebildiğiniz ama dışarıdan göremediğiniz Nickel'i açığa çıkarıyordu sanki.

Burası kendi halinde bir yerse ve durum böyleyse, tekinsiz yerler nasıldı ki acaba?

Nickel Çocukları'nın bini bir paraydı, on sente kiralanan dans partnerlerinden bile ucuzdular, paranız karşılığında daha fazlasını alırdınız hem, en azından o zamanlar söylenen buydu. Son yıllarda okulun eski öğrencilerinden bazıları destek grupları oluşturmuş, internette bir araya gelerek restoranlarda, McDonalds'larda ya da bir saat yol gidip içlerinden birinin mutfak masasının çevresinde buluşmuşlardı. Kendi hayali arkeolojik çalışmalarını gerçekleştirerek onlarca yıl öncesini beraberce eşelemiş, o günlerin enkaz ve eserlerini gün yüzüne çıkarmışlardı. Hepsinin kendine ait parçaları vardı. *Seni daha sonra ziyaret edeceğim, derdi bana. Okulun bodrumundaki merdivenlerin gıcirtısı. Spor ayakkabımın içine, parmaklarımın arasına dolan kan. Kırıkları birleştirdiler ve onları, paylaştıkları karanlığın kanıtına dönüştürdüler: Senin için gerçek olan bir başkası için de gerçekse yalnız değilsindir artık.*

Omaha'lı emekli bir halı satıcısı olan Koca John Hardy, Nickel Çocukları için en son haberleri derleyen bir internet sitesi kurmuştu. Yeniden soruşturma açılması için verilen dilekçenin ya da hükümetten talep ettikleri özür metninin akıbetini diğerleriyle paylaşan Koca John'du. Ekranda yanıp sönen dijital grafik, yapılması önerilen anıt için toplanan paranın güncel miktarını bildiriyordu. Nickel günlerinizin hikâyesini Koca John'a e-postayla gönderirseniz fotoğrafınızla birlikte sitede yayınlıyordu. Sitenin bağlantısını ailenizle paylaşmak, ben burada yetiştim demektir. Hem bir açıklama hem de bir özür dileme yöntemi.

Beşinci kez gerçekleşen yıllık anma toplantısı tuhaf olsa da gerekliydi. Nickel Çocukları yaşlı adamlardı artık; eşleri, eski eşleri, konuştukları veya konuşmadıkları çocukları, bazılarının

beraberinde getirdiği, bazılarının görüşmesine izin olmayan to-
runları vardı. Nickel'den çıktıktan sonra güç bela birer hayat
kurmayı başarmış ya da normal insanlara asla uyum sağlaya-
mamışlardı. Daha önce hiç görmediğiniz sigara markalarının
son tiryakileri idi onlar, kişisel gelişim furyalarına hep geç kal-
mışlardı, her an kaybolmanın eşindeydiler. Hapishanelerde
ölüp giden, haftalık kiralanan otel odalarında çürüyen veya
terebentin içtikten sonra ormanda donarak hayatını kaybeden
adamlar. Eleanor Garden Oteli'nin konferans salonunda topla-
nıp önce sohbet eder, sonra konvoy halinde Nickel'i ziyarete gi-
derlerdi. Bazen, kötü anılarla dolu bir yere ulaştığını bilmenize
rağmen o beton patika boyunca ilerleyebilecek kadar güçlü his-
seder, bazen hissetmezsiniz. O sabah ne kadar güç topladığını-
za bağlı olarak bir binayı görmezden gelir veya karşısına dikilip
bakardınız. Koca John, her buluşmadan sonra, gelemeyenler
için günün raporunu yayınlardı.

New York'ta yaşayan Elwood Curtis adlı bir Nickel Çocuđu
vardı. Arada bir eski ıslah okulunu internette araştırır, okulla
ilgili bir gelişme olup olmadığına bakardı ama çeşitli nedenler-
den ötürü yıllık toplantılardan uzak durur, adını listelere ekle-
mezdi. Ne anlamı vardı ki? Koca koca adamlar. Ne yapacaklardı
yani, sırayla birbirlerine kâğıt mendil mi uzatacaklardı? Başka
birisi, bir gece arabasını Spencer'ın evinin önüne park ettiğini
ve saatlerce evin pencerelerini, içerideki silüetleri seyrettiđini,
sonra kendini güç bela ikna edip adamdan intikam almaktan
vazgeçtiğini yazmıştı. Müdürün üzerinde kullanmak için deri
bir kayış bile yaptırmıştı üstelik. Elwood anlamakta güçlük çe-
kiyordu. Onca yol gitmişti madem, düşündüğü şeyi yapsaydı ya
işte.

Gizli mezarlık bulunduğunda geri dönmesi gerektiğini an-
ladı. Televizyon muhabirinin arkasındaki sedir ağaçlarını gö-
rünce ısıyı yeniden teninde hissetti, sineklerin vızıltısını duydu.
Nickel fazla uzak sayılmazdı. Asla olmayacaktı.

BİRİNCİ BÖLÜM

1

Elwood, hayatının en güzel hediyesini 1962 Noel'inde aldı; hediyein zihnine soktuğu fikirler her ne kadar mahvına sebep olsa da durum böyleydi. Sahip olduğu tek plaktı bu: *Martin Luther King Zion Tepesi'nde*. Onu pikaptan hiç çıkarmazdı. Büyükannesi Harriet'in birkaç gospel plağı vardı ama bunları yalnızca feleğin yeni bir sillesini yediğı zamanlarda çalardı ve Elwood'un Motown gruplarını veya müstehcen içerikli benzer popüler şarkıları dinlemesi yasaktı. O yıl gelen diğer hediyelerin hepsi -kırmızı bir süveter, çoraplar- giysiydi, bunları iyice yıpranana kadar giydi giymesine ama hiçbirini plak kadar sık ve sürekli kullanmadı. Aylar içinde plağın yüzeyinde beliren her çizik, her yeni iz, papazın sözlerini yeni bir kavrayışla algılayan Elwood'un aydınlanmasının işaretiydi. Hakikatin çatırtısı.

Televizyonları yoktu ama Dr. King'in -siyahların geçmişte ne olduğunu ve gelecekte ne olacağını anlatan- konuşmaları öyle canlı bir tarih anlatısıydı ki, plak televizyonun yerini tutuyordu. Belki daha bile iyiydi, Elwood'un iki kez gittiğı Davis Arabalı Sineması'ndaki dev ekran kadar muazzam. Elwood her şeyi görüyordu: kölelik denen beyaz günahıyla eziyete uğrayan Afrikahlar, ırk ayrımı politikalarıyla baskı altında tutulup aşağılanan siyahlar ve onun ırkına kapalı olan yerler açılınca belirecek aydınlık manzara.

Dr. King'in Detroit'te, Charlotte ve Montgomery'de, farklı farklı yerlerde kaydedilen konuşmaları Elwood'u ülkenin dört bir yanındaki sivil haklar mücadelesine bağlıyordu. Konuşmalardan özellikle birini dinlerken kendini King ailesinin birey-